

Marsai Viktor¹: A ceutai migrációs válság, a hibrid kihívások és a NATO déli szárnya

Vezetői összefoglaló

- Bár a ceutai migrációs válság, melynek keretében július 30-31-én 70-80.000 ember jutott be illegálisan a spanyol enklávába, közvetlenül nem érintett a Washingtoni Szerződés 6. cikkelyének földrajzi hatálya alá eső területet, jelentős problémákat okozott egy NATO-tagállamnak.
- A szövetség déli szárnyán a hibrid és új típusú kihívások az elmúlt években felerősödtek, ráadásul esetenként ezeket állami szereplők is tudatosan felhasználják a nyomásgyakorlás eszközeiként.
- A NATO figyelmét a keleti irányban lekötő az ukrajnai háború, miközben jóval kisebb figyelmet fordít a mediterrán térségre. Ez azért probléma, mert a vele rivális, illetve ellenséges hatalmak – elsősorban Oroszország – egyre aktívabbak a szövetség déli szárnyán, és tevékenységük várhatóan erősödni fog.
- Szükséges lenne, hogy a NATO újraértékelje szerepét és feladatait a nem-katonai jellegű kihívások kezelésében, szoros együttműködésben a tagállamokkal és más szervezetekkel (például az Európai Unióval).

Bár a 2026 júliusi ceutai válságot általában migrációs, illetve európai uniós kontextusban vizsgálták, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az elmúlt években ez volt a NATO déli szárnyát érintő egyik legsúlyosabb hibrid kihívás. Figyelembe véve a tágabb észak-afrikai és az ahhoz szorosan kapcsolódó száheli térség folyamatait, a szövetségnek fel kell készülnie a hasonló esetekre, és kiegyensúlyozottabb szemlélettel, nagyobb tudatossággal kezelnie a jelenséget.

2026. július 30-31-én a különféle becslések szerint 70-80.000 ember, zömében marokkói, kisebb részben szubszaharai és más térségekből származó illegális bevándorló jutott be az észak-afrikai spanyol enklává, Ceuta területére a tengeren keresztül.² A 84.000 fős lakosságnak otthont adó területen szolgálatot teljesítő spanyol határőröknek esélyük sem volt ekkora tömeg megállítására, miután a marokkói hatóságok nem akadályozták meg az illegális átkelést. Bár az érkezők jelentős része, miután nem tudott tovább utazni Európa fele, napokon belül visszatért Marokkóba, a különféle becslések szerint 3.000-10.000 közöttire tehető azoknak a személyeknek a száma, akik továbbra is a területen maradtak,³ illetve már legalább 100, önmagát kiskorúnak valló, kísérő nélküli személyt átszállítottak a kontinentális Spanyolországba.⁴

A ceutai válság kapcsán – a tagállami feladatokon túl – első ránézésre kézenfekvőnek tűnik az Európai Unió kompetenciája. Az európai migrációs válság(ok) kapcsán különösen 2015 óta (de már

korábban is) elsősorban az uniós intézmények, illetve keretek jelentették azt a szupra- és transznacionális szintet, ahol a döntések és a közös cselekvés megszületett. Ennek egyértelmű megtestesítője lett a 2024-ben elfogadott, majd 2026 júniusában életbe lépő Migrációs és Menekültügyi Paktum,⁵ amelynek fő feladata – számos más terület mellett – kifejezetten az ilyen típusú válságok kezelése lett. Az EU szerepe annál is indokoltabbnak tűnt, mert a migráció instrumentalizálása és hibrid fenyegetésként való értelmezése az elmúlt években fontos eleme lett az európai biztonságpolitikai gondolkodásnak.⁶

Fontos ugyanakkor aláhúznunk két tényezőt. Az egyik, hogy az Unió eszközrendszerében továbbra sem képes minden területen lefedni az így jelentkező kihívásokat, és szüksége van a szervezeten túli képességekre. Másrészt gyakran látszik – és ez Ceuta kapcsán is nyilvánvaló volt –, hogy az Unió reakcióideje túl lassú: Ceutába 24 óra alatt annyian jutottak be, mint amennyi irreguláris határátlépést 2025 tizenkét

¹ Dr. habil. Marsai Viktor ([marsai.viktor@uni-nke.hu](mailto:marsi.viktor@uni-nke.hu)) a Migrációkutató Intézet igazgatója és a Nemzeti Köszolgálati Egyetem docense.

² Natasha MELLERSH: [Ceuta: What you need to know about migrant returns](#). [online], *Infomigrants*, 2026.08.27. Forrás: infomigrants.net [2026.08.31.].

³ Ibid.

⁴ Benjamin BATHKE: [Ceuta: Spain plans to transfer 500 migrant girls to the mainland as EU backs repatriation of unaccompanied minors](#). [online], *Infomigrants*, 2026.08.19. Forrás: infomigrants.net [2026.08.31.].

⁵ [Pact on Migration and Asylum](#). [online], *European Commission*, 2026.06.11. Forrás: ec.europa.eu [2026.09.04.].

⁶ [Countering the instrumentalisation of migrants and refugees and respecting fundamental rights](#), [online], FRA, 2025.07.23. Forrás: fra.europa.eu [2026.09.04.]; Maxime LEBRUN, Tanja ELLINGSEN et. al.: [Instrumentalized migration: avoiding the trap](#). [online], *Open Research Europe*, 2025. Forrás: ec.europa.eu [2026.09.04.].

hónapja alatt összesen detektáltak a teljes kelet-mediterrán és a nyugat-balkáni útvonalon.⁷ A válság mérete kapcsán azt is érdemes kiemelni, hogy az egy nap alatt érkező 70-80.000 fő több, mint a 2021 óta a Fehéroroszország által az EU és a NATO szomszédos tagállami ellen folytatott hibrid hadviselés során érkezettek összesített száma, ami nagyjából 50.000 fő körül mozog.⁸

Ugyanakkor az is világosan látszik, hogy az elmúlt évtizedben a NATO számára is nőtt a szövetség déli szárnyának jelentősége és az onnan érkező kihívásokra adott válaszok fontossága. Ez egyrészt köthető az itteni tagállami érdekekhez: a Földközi-tenger partján fekvő NATO-országok, különösen Spanyolország, Olaszország és Görögország számára a keletivel összehasonlítva a déli irány jóval fontosabb politikai és nemzetbiztonsági szempontból. Másrészt a 2001. szeptember 11-i terrortámadások, majd még inkább az arab tavasznak elnevezett eseménysorozatot követően olyan kihívások – regionális konfliktusok, irreguláris/illegális migráció, terrorizmus, fegyver- és kábítószer-csempészet, globális vetélytársak régiós előretörése – erősödtek fel, amelyek alapjaiban változtatták meg a régió – mindenekelőtt Észak-Afrika és a Száhel⁹ – politikai és biztonsági helyzetét. Ezt a szövetség sem hagyhatta tovább figyelmen kívül. Nem véletlen, hogy a NATO hivatalos gondolkodásában egyre nagyobb hangsúlyt helyeztek a térségre, ami egyrészt katonai műveletek (a 2001-2016 közt működő tengeri művelet, az *Operation Active Endeavour*, amit aztán a ma is zajló *Operation Sea Guardian* váltott; vagy a 2011-es líbiai *Operation Unified Protector*, amely nagyban hozzájárult Moammer Kadhafi bukásához), másrészt a hagyományos államközi konfliktusokon túlmutató hibrid fenyegetések elleni fellépés képében jelentkezett. A szövetség már 2007 óta, a 2006-os libanoni háború tapasztalataira építve foglalkozni kezdett a hibrid hadviselés és kihívások problémájával.¹⁰ 2015-ben a NATO elfogadta a hibrid kihívások elleni stratégiáját, majd 2017-ben a NATO és az EU közösen hozták létre a Hibrid Fenyegetések Elleni Kiválósági Központot.¹¹ Vagyis a NATO mind földrajzilag, mind tematikusan „bővítette” portfólióját, és nyitott a tág értelemben vett mediterrán térség és problémái felé.

Mindezekből világosan következik, hogy a szövetségnek feladata van a déli irányból érkező hibrid kihívásokkal szemben is. Ugyanakkor nem egyértelmű, hogy ez vajon Ceutára is vonatkozik-e. Mivel a terület kívül esik a Washingtoni Szerződés 6. cikkelyének földrajzi definícióján, első ránézésre nem. Még akkor sem, ha a 2022-es madridi csúcstalálkozó előtt Pedro Sanchez miniszterelnök arról nyilatkozott, hogy a terület Spanyolország elidegeníthetetlen része.¹² Ráadásul a migrációs válság kezelése kapcsán a NATO joggal várhatta, hogy azt elsősorban az érintett tagállam, másodsorban az Európai Unió és a Frontex próbálja kezelni. Emellett a krízis inkább rendészeti-humanitárius jellegű volt még akkor is, ha elhárítása a spanyol hadsereg bevetését is igényelte.¹³

Felvethető a kérdés: mégis, akkor miért érdemes beszélni a NATO-ról és feladatairól a ceutai válság kapcsán? Azért, mert a válság a NATO déli szárnyának egyik alapvető stratégiai dilemmáját mutatta meg: a biztonságot súlyosan érintő kihívások egy része nem éri el a kollektív védelem érvénybe léptetésének küszöbét, mert azok látszólag nem katonai jellegűek. Emellett kezelésükre a NATO hagyományos eszközrendszere önmagában alkalmatlan. Ugyanakkor – és ezt Ceuta is megmutatta – az ilyen jellegű kihívások egyre gyakoribbak, és a regionális trendeket figyelembe véve nem valószínű, hogy az általuk előidézett fenyegetés csökkenni fog.

Jelen írás először azt mutatja be, milyen okok vezettek oda, hogy a szövetség továbbra is másodlagos fontosságúnak tekinti a déli irányt és az onnan érkező fenyegetéseket. Ezen belül egyszerre világítja meg a történeti, koncepcionális és geopolitikai kihívásokat, amelyek következtében a NATO továbbra sincs felkészülve a Mediterráneum felől érkező hasonló fenyegetésekre. Ezt követően bemutatjuk, hogy miért nem

⁷ Frontex: Irregular border crossings down 26% in 2025, Europe must stay prepared. [online], Frontex, 2026.01.15. Forrás: frontex.europa.eu [2026.09.04.].

⁸ Migratory Routes. [online], Frontex, 2026. Forrás: frontex.europa.eu [2026.09.04.].

⁹ CSIKI Varga Tamás: NATO's Role in the Sahel: Projecting Stability?. In: BESENYŐ János (szerk.): NATO's Regional Challenges: Terrorism and Counter-Terrorism in Sahel. NATO Centre of Excellence for Defence Against Terrorism, Ankara, Törökország, 2025, 109–128.

¹⁰ Guillem Colom PIELLA: NATO's strategies for responding to hybrid conflicts. [online], CIDOB, 2022.09. Forrás: cidob.org [2026.09.04.].

¹¹ Establishment. [online], Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats, 2026. Forrás: www.hybridcoe.fi [2026.09.04.].

¹² Jorge LIBOREIRO: Does NATO's collective defence apply to Ceuta and Melilla? [online], Euronews, 2022.07.05. Forrás: euronews.com [2026.09.21.].

¹³ Caolán MAGEE: Spain deploys military to Ceuta after migrant surge: What we know. [online], Al-Jazeera, 2026.07.31. Forrás: aljazeera.com [2026.09.04.].

tartható fenn ez a megközelítés, és túllépve a konkrét ceutai eseten részletezzük azt is, hogy a régióban megfigyelhető orosz előretörés milyen kihívást jelent a szövetség számára. Fontos hangsúlyoznunk, hogy Ceuta kapcsán sokkal inkább látszik Marokkó felelőssége, miközben az esetleges orosz szerepvállalásra eddig egyetlen utalás történt – Pedro Sanchez egyik nyilatkozatában. Éppen ezért a tanulmány Ceutát *általános példaként* használja, hogy miként hathatnak a szövetségre a hasonló hibrid válságok, nem pedig olyan esetként, amit a Kreml idézett elő.

Ceuta kapcsán még egy dolgot érdemes kiemelnünk: azt, hogy miközben hivatalosan nem esik az Észak-atlanti Szerződés 6. cikkelyének területi hatálya alá, Spanyolország integráns részeként a területet ért kihívás közvetlen problémát okoz egy tagállamnak. Ez a szürke zóna egyrészt kiaknázható lehetőséget jelent a rivális hatalmak számára, másrészt felhívja a figyelmet arra a dilemmára, hogy vajon a NATO-nak nem kellene-e újraértelmeznie földrajzi határait.

A NATO déli szárnya – az örök második

A NATO politikai és katonai szövetségként jött létre, amelynek négy évtizeden keresztül a fő feladata a tagállamok védelme volt az esetleges szovjet agresszióval szemben. Emiatt a keleti földrajzi irány és a hagyományos, szimmetrikus konfliktusokra való felkészülés – illetve az attól való elrettentés – volt a szövetség fő feladata.

A posztbipoláris korszakban két évtizedre ez háttérbe szorult, és a NATO a kooperatív biztonság erősítésében, illetve a békeművelési szerepvállalásban találta meg új feladatát. Ezzel párhuzamosan sor került a fenyegetés-percepció átalakulására és kiszélesedésére. Ez egyszerre jelentette az államközpontú megközelítéstől való elszakadást és a nem állami szereplők felértékelődését, illetve a pusztán katonai kihívások mellett más fenyegetések, az ún. új típusú kihívások – kiberbiztonság, terrorizmus, klímaváltozás, migráció, kalózkodás stb. – megjelenését a szövetségi gondolkodásban. Ez együtt járt a déli szárny jelentőségének növekedésével, amit mind a földrajzi irányok, mind az innen érkező új típusú kihívások indokoltak.¹⁴ Ahogy részben már említettük, ennek a fő mérföldköveit a délszláv válság(ok) és az azokban való NATO-szerepvállalás, a szeptember 11-i terrortámadások, illetve az azokat követő európai merényletek, az afganisztáni műveletek, a 2008-ban indult kalózkodás elleni művelet Szomália partjainál, illetve a 2011-es arab tavasz jelentették.

Az ukrajnai háború 2014-es kitörése aztán ismét rávilágított arra, hogy az államok közötti hagyományos konfliktusok veszélye nem tűnt el Európából, és hogy a kollektív védelem továbbra is kulcsfontosságú elem. Emellett ismét felerősítette a keleti szárny jelentőségét, ahol Oroszország egyértelmű fenyegetésként jelent meg a balti államok és Lengyelország biztonság-percepciójában. Az állandó előretolt rotációs jelenléttel telepített harccsoportok, a készenléti erők méretének és reakcióidejének fokozása, az új haditechnikai beszerzések és általában a hadsereg-fejlesztések új hulláma jelezték,¹⁵ hogy a művelési szerepvállalás és az aszimmetrikus háborúk után a NATO ismét a „legkisebb valószínűségű legrosszabbra”, az államok közti hagyományos konfliktusokra készül. A 2022 februári, nyílt és teljes körű orosz agresszió Ukrajna ellen pedig igazolni látszott ezt az irányt. A biztonságpolitikai „Maslow-piramisban” az egyéb fenyegetések és kihívások – érthető módon – háttérbe szorultak, amikor a szövetség közvetlen szomszédságában egy olyan háború bontakozott ki a nukleáris arzenállal rendelkező Oroszország részvételével, amelynek jelentős eszkalációs potenciálja volt a tagállamok felé is. Annál is inkább, mert Moszkva rendszeresen nevezte meg a szövetség keleti terjeszkedését és Ukrajna potenciális NATO tagságát, mint a „különleges katonai művelet” elindításának egyik fő okát, és számos kemény hangvétellű üzenetet küldött a szövetség felé – miközben az elmúlt bő négy év tapasztalatai alapján nem áll szándékában nyílt konfrontációt kezdeni a NATO-val.¹⁶

¹⁴ SZENES Zoltán: A NATO új stratégiai koncepciója. In: GÖCZE István; PADÁNYI József (szerk.) *Lehelyezett kő : Tanulmányok M. Szabó Miklós nyugállományú altábornagy, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja emlékére.* Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó (2023). pp. 259-276.

¹⁵ CSIKI Varga Tamás – TÁLAS Péter: *Megerősített elrettentés és védelem – a NATO új stratégiai koncepciójának és madridi csúcstalálkozásának értékelése.* [online], SVKK Elemzések, 2022/8, 2022.07.12. Forrás jli.uni-nke.hu [2026.09.16.].

¹⁶ Lásd például: Jonathan BEALE: *Russia ramps up rhetoric but wants to avoid war with Nato, Western officials say.* [online], BBC, 2026.08.28. Forrás: bbc.com [2026.09.16.].

A nyilvánvaló gyakorlati és reálpolitikai szegmens mellett érdemes kiemelni, hogy a szövetség keleti szárnyának újbóli felértékelődése és a déli szárny elhanyagolása között koncepcionális, tudásbéli és társadalom-pszichológiai okokat is érdemes keresnünk, amelyek viszont már legalábbis vitatható irányba formálják a szövetség percepcióját. Egyrészt nem szabad megfeledkeznünk arról az örökségről, hogy a NATO-t eleve az orosz fenyegetéssel szemben hozták létre, és hetven évvel a megalakítása után Moszkva a második világháború utáni legnagyobb fegyveres konfliktust robbantotta ki a kontinensen. Másrészt egy katonai szövetség – és hadseregei – számára az új típusú kihívások és hibrid fenyegetések értelmezése és kezelése több évtizedes tematizálás után is problémákba ütközik. Hogyan lehet hatékonyan használni a hadsereget a terrorizmussal szemben? Mit tehetnek a katonák a klímaváltozással vagy a migrációs kihívásokkal szemben? Miként működjenek a NATO-erők sikeresen civil környezetben, miközben a hadseregek ősi feladata az ellenséges erők megsemmisítése? Ebből a szempontból Ukrajna egyfajta hivatkozási alapul is szolgált a szövetség és hadseregei számára, hogy figyelmüket és erőforrásaikat a hagyományos fenyegetések felé fordítsák. Ezt erősítette a tágabb geostratégiai környezet is, amely az Egyesült Államok-Kína rivalizáláson, egy esetleges tajvani konfliktuson és általában a növekvő számú államközi fegyveres konfliktuson¹⁷ keresztül igazolni látszott a katonai tervezők döntését. Persze azt is érdemes hozzátennünk, hogy a déli szárny felől érkező kihívások elsősorban Európa biztonságát érintik, nem az Egyesült Államokat – miközben Európa nemcsak megosztott, hanem képességei is korlátozottak az új típusú és hibrid kihívásokkal szembeni fellépéshez,

Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy amikor a NATO szerepet vállalt a déli szárny konfliktusaiban, azokat Afganisztántól Líbiáig rengeteg kritika érte, és a beavatkozások végeredménye legalábbis megkérdőjelezhető volt.¹⁸ Emellett úgy tűnt, hogy az Európai Unió hajlandó komolyabb szerepet vállalni a „puhább” műveletekben, és a migrációtól kezdve a humanitárius válságok kezelésén át a képességépítésig segíti a déli irány biztosítását.

Ezzel a megközelítéssel azonban több probléma is adódik. Egyrészt miközben a hagyományos konfliktusok visszatérése valós trend, és a NATO-nak valóban készen kell állnia ezekre, ezzel párhuzamosan a hibrid kihívások az elmúlt másfél évtizedben fokozódtak, és amint láttuk, új földrajzi irányokból is jelentkeznek. Másrészt ezek nem csak önmaguktól történtek: a szövetséggel rivális hatalmak – és itt elsősorban Oroszországra gondolunk – egy jól átgondolt hibrid stratégia mentén építette ki jelenlétét a NATO déli szárnya mentén, és lépett itt fel, kihasználva azt, hogy a NATO nem fektetett elegendő figyelmet a régióra – még úgy sem, hogy a 2010-es évtizedben a fenyegetésekkel szemben „360 fokos megközelítésben”, a főbb stratégiai irányok közötti prioritizálást formálisan elvetve igyekeznek fellépni a NATO-tagállamok. Vagyis véleményünk szerint a keleti és a déli szárny, illetve a hagyományos és hibrid/új típusú kihívások elkülönítése a NATO részéről kontraproduktív, mert riválisai azokat egységes rendszerbe illesztve kezelik, és sikeresen használják.

A ceutai válság geopolitikai aspektusa – belső törésvonalak a NATO-n belül

Érdemes kiemelni, hogy a Donald Trump elnökségeivel fémjelzett tranzakcionista külpolitika sem segítette, hogy a NATO egységesen és következetesen lépjen fel a Földközi-tenger térségében. Az amerikai elnök kijelentéseiben többször is magának a szövetségnek a létét és értelmét kérdőjelezte meg, és bármennyire is tekintjük ezeket csupán retorikai fogásoknak, komoly bizalmi válságot szültek a tagállamok között – különösen, ha ezt olyan geopolitikai válságokkal egészítjük ki, mint a Grönlandra bejelentett amerikai területi igény. Ezek mellett már az is akadályokba ütközött, hogy a NATO egységes álláspontot képviselhesen Ukrajna ügyében. A Mediterráneum kapcsán pedig még látványosabb volt ez a dezintegráció. A trumpi külpolitikát ugyanis alapvetően két tényező határozta meg Észak-Afrikában: az egyiket az Ábrahám-megállapodások és általában az Izraellel való viszony, a másikat az amerikai elnök Abdelfattáh esz-Szíszi egyiptomi államfővel fenntartott kiváló kapcsolata jelentette.¹⁹ Ezt egészítette ki aztán a gázai,

¹⁷ Lásd: Thomas F. LYNCH: [Strategic Assessment 2025: Evolving Great Power Competition at Mid-Decade](#). [online], *National Defence University*, 2026.02.24. Forrás: ndu.press.ndu.edu [2026.09.16.]; [Conflicts between states highest level since World War II](#). [online], *Prio*, 2026.06.08. Forrás: prio.org [2026.09.16.].

¹⁸ Dina MANSOUR-ILLE: [Libya's Political Crisis: A Legacy of Failed Interventionism](#). [online], *Prisme*, 2024.06. Forrás: prisme.org [2026.09.16.]; Alan KUPERMAN: [Lessons from Libya: How Not to Intervene](#). [online], *Belfer Center*, 2013.09. Forrás: belfercenter.org [2026.09.16.].

¹⁹ Interjú egy amerikai diplomatával, Washington D.C., 2025. november.

illetve iráni konfliktusokban képviselt amerikai nézőpont, illetve az azok kapcsán a szövetségesektől elvárt magatartás. Mindezek egy sajátos érdekszerkezetet és viszonyrendszert alakítottak ki, amelyek nagy szerepet játszottak a ceutai válság nemzetközi fogadtatásában, aminek geopolitikai dinamikáit érdemes részletesebben bemutatni.

Bár Marokkó következetesen tagadta, hogy szerepet játszott volna a válság kirobbantásában, és Pedro Sanchez spanyol miniszterelnök is azt nyilatkozta,²⁰ hogy nem találtak Rabat szerepére utaló bizonyítékokat, ezeket érdemes fenntartásokkal kezelni. Egyrészt a marokkói-ceutai határ a világ egyik leginkább militarizált térsége, ahol nehéz elképzelni, hogy egyszer csak úgy jelenik meg több tízezer ember, hogy arról nincs tudomása a marokkói hatóságoknak. Annál is inkább, mert valószínűtlen, hogy a közösségi médiában terjedő információkat csupán a leendő illegális migránsok látták, a helyi hatóságok nem. Mint utólag kiderült, a spanyol hírszerzés már az események előtt jelezte, hogy két csoportban összesen 180.000 felhasználó készül a Ceutába való bejutásra.²¹ Másrészt Marokkó már korábban is élt a migráció nyomásgyakorlási eszközként történő használatával, amikor 2021-ben nagyjából 10.000 illegális bevándorlót engedett át szintén Ceutába arra válaszul, hogy a Nyugat-Szahara függetlenségért küzdő Polisario Front vezetőjét egy spanyol kórházban ápolták koronavírus-fertőzéssel. Sőt, számos szakértő hívta fel rá a figyelmet, hogy az 1975-ös Zöld Menettel, amelynek keretében 200.000 civil vonult be Nyugat-Szaharába a marokkói hadsereg aktív támogatásával, az észak-afrikai ország már sikeresen alkalmazta a hibrid eszközöket, hogy megszerezze a térséget.²² A 16. században spanyol fennhatóság alá került Ceuta és Melilla az utolsó, európai fennhatóság alatt álló, lényegében gyarmati területek Afrikában, amelyek kapcsán különféle marokkói szereplők többször is kifejezték elégedetlenségüket, és azt, hogy azok idegen zárványok az ország területébe ékelve.²³ Végül érdemes kiemelni, hogy egy állítólagos, szeptember elején kiszivárgott spanyol rendőrségi jelentés – ellentmondva a kormányfő szavainak – arról írt, hogy a marokkói hatóságok teljesen megengedő módon közelítettek az áttörni kívánó tömeghez, és nem tettek erőfeszítéseket a megállításukra.²⁴ Hogy a kép bonyolultabb legyen, a rendőrség vezetése tagadta, hogy arról írtak volna, hogy Marokkó szervezte az akciót²⁵ (ami nem zárja ki azt, hogy ugyanakkor hagyta megtörténni). A jelentésből mindenesetre vezető spanyol lapok közöltek részleteket.²⁶ Ceuta ráadásul óriási belpolitikai vihart kavart az így is támadások keresztüztében levő spanyol kormány körül, nehéz tehát eldönteni, melyik szereplő állít igazat.

Fontos hangsúlyozni azt is, hogy a hasonló hibrid lépések egyik lényeges eleme épp a tagadhatóság. Rabatnak ráadásul nem kellett tevékenyen részt venni a ceutai válság megszervezésében: elegendő volt csupán nem cselekednie, és átengedni az embereket spanyol területre.

Marokkó nemzetközi pozícióit erősíti, hogy az Ábrahám-megállapodások egyik résztvevője volt. Ez hozta el Rabat számára az Egyesült Államok áhított támogatását a Nyugat-Szahara feletti fennhatóság kapcsán, és a stratégiai partnerség azóta is töretlen a két ország között. Marokkó csak mérsékelt kritikát fogalmazott meg a gázai konfliktus kapcsán, és Izrael is támogatta Rabat Nyugat-Szahara feletti ellenőrzését. Marokkó emellett mind Washington, mind az EU számára kulcspartner az észak-afrikai és saheli eredetű terrorizmus elleni fellépésben, illetve a regionális stabilitás erősítésében.

Ezzel szemben a NATO-tagállam Spanyolország jelentősége csökkenőben van a Trump-adminisztráció szemében, és Madrid kifejezetten problémás viszonyt ápol Tel-Avivval is. A Pedro Sanchez vezette szocialista kormány többször is kritizálta Izrael gázai fellépését, és nem engedte meg, hogy az iráni háborúban bevetett amerikai eszközök spanyol támaszpontokat, illetve légtérrel használjanak, ami erős nemtetszést

²⁰ Rabi' AL-AWWAL: [Spanish PM Says Disinformation on Ceuta Crisis Was Spread by Russia, Israel](#). [online], Aaswat. Forrás: aaswat.com [2026.09.06.].

²¹ [Ceuta: Documents show Spanish intelligence warned of crisis](#). [online], Info Migrants, 2026.09.10. Forrás: infomigrants.net [2026.09.16.].

²² Antonio NAVALÓN: [Spain–Morocco: From the Green March to the Ceuta Crisis](#). [online], SEPRGA, 2026.08.01. Forrás: seprga.com [2026.09.16.].

²³ Joseph MASSAD: [Morocco's revived claim to Ceuta and Melilla is not a demand for decolonisation](#). [online], Middle East Eye, 2026.08.31. Forrás: middleeasteye.net [2026.09.16.].

²⁴ Aitor HERNÁNDEZ-MORALES: [Pedro Sánchez's Ceuta crisis just got a lot worse](#). [online], Politico, 2026.09.03. Forrás: politico.eu [2026.09.16.].

²⁵ Christian CARABALLO, Gavin BLACKBURN, Greta RUFFINO: [Spanish police chief denies existence of report blaming Morocco for Ceuta migrant crossings](#). [online], Euronews, 2026.09.02. Forrás: euronews.com [2026.09.16.].

²⁶ Aitor HERNÁNDEZ-MORALES: [Pedro Sánchez's Ceuta crisis just got a lot worse](#). [online], Politico, 2026.09.03. Forrás: politico.eu [2026.09.16.].

váltott ki az Egyesült Államok részéről.²⁷ A két fél közti viszony romlását jelzi az is, hogy egyes republikánus vélemények szerint a két exklávé jobb helyen lenne Rabat ellenőrzése alatt,²⁸ ami Spanyolország területi integritásának egyértelmű megsértése lenne – szembe menve a NATO létrejöttének egyik alapvető céljával. Bár ezek a gondolatok nem jelentek meg a hivatalos amerikai kormányzati kommunikációban, elgondolkodtató, hogy Donald Trump meglehetősen leegyszerűsítő módon csupán a „szélsőbaloldali globalista politikákat” nevezte meg a válság okozójának, és nem firtatta annak mélyebb gyökereit.²⁹

Madrid ráadásul a 2026 nyarán végrehajtott, 1,2 millió illegális bevándorlót érintő újabb legalizációs hullámával az európai tagállamokat is elidegenítette, akik komoly nemzetbiztonsági kockázatot látnak az érdemi biztonsági ellenőrzés nélkül egyéves jogszerű schengeni tartózkodást kapott emberekben.³⁰ Ez is magyarázza, hogy Spanyolország miért maradt sokáig egyedül a ceutai válság kezelésében, illetve miért kellett szembenéznie kritikus nyilatkozatokkal, sőt Olaszország részéről a határellenőrzés visszavezetésével.³¹

Még akkor is, ha elfogadjuk a spanyol kormány magyarázatát, miszerint Marokkó semmiféle szerepet nem játszott a jelenlegi válság kialakulásában, világosan látszik, hogy nem spontán eseményekről volt szó: Madrid szerint a dezinformációs kampány száalai – ami tömegeket bírt rá a Ceutába való behatolásra, és amelynek eredményeként minimum több tucat ember vesztette életét –, a helyi embercsempész csoportokon túl izraeli és orosz forrásokhoz vezetnek.³² Anélkül tehát, hogy biztosan meg tudnánk állapítani, kik álltak a migrációs válság mögött, valószínűsíthetjük, hogy az illegális bevándorlás nyomásgyakorlásként való, vagyis hibrid fenyegetésként történő alkalmazására került sor 2026. július végén. Ennek kapcsán pedig érdemes megvizsgálni, hogyan is alakult át a NATO déli szárnyának biztonsági környezete az elmúlt években.

Geopolitikai versengés és hibrid kihívások a NATO déli szárnyán

Jelen tanulmány keretei között nincs lehetőség arra, hogy részletesen foglalkozzunk az Európa felé az észak-afrikai és száheli térségből érkező hibrid kihívások részletes bemutatásával – hogy ne is említsük a tematikusan és földrajzilag is ide tartozó közel-keleti térséget. Itt most arra teszünk kísérletet, hogy a régióban felerősödő geopolitikai versengés kontextusában értelmezzük a NATO déli szárnyát érő hibrid fenyegetéseket, amelyeknek Ceuta az egyik kiváló példája volt – és a leglátványosabb hosszú távú gerjesztője Oroszország. Ugyanakkor, ahogy a bevezetésben említettük, állításuk nem az, hogy Oroszország gerjesztette a ceutai válságot. Sokkal inkább arra szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a július végi krízis válság milyen súlyosan érintett egy NATO tagállamot, és hogy Észak-Afrikában és a Száhelben Moszkva olyan jelenlétet épít ki, ami lehetővé teszi a hasonló hibrid fenyegetések fokozását – amelyek már e nélkül is jelen vannak és erősödnek a kontinensen.

Először is érdemes kiemelni, hogy az elmúlt évek biztonsági és politikai folyamatai miatt Észak-Afrika és a Száhel a buzanti értelmezésben egyre inkább egy biztonsági komplexummá nőtte ki magát, szorosan összekapcsolódó kihívásokkal.³³ Ez magyarázza azt, hogy a Száhel problémái – szemben az arab tavasz előtti időszakkal – rövid időn belül éreztetik hatásukat Észak-Afrikában, azon keresztül pedig, ha tompítva is, de Európa déli részén. Ez különösen igaz azokban az esetekben, ahol a 2011-es események elhúzódozó politikai bizonytalanságot hoztak, valamint a korábban *cordon sanitaire*-ként működő rezsimek összeomlását, ahogy az Líbia esetében is történt.

²⁷ Laura GOZZI: [Spain closes airspace to US aircraft involved in Iran war](#). [online], BCC, 2026.03.30. Forrás: bbc.com [2026.09.16.].

²⁸ [What's behind US Representative Massie's claims over crisis at Ceuta?](#) [online], Al-Jazeera, 2026.08.05. Forrás: aljazeera.com [2026.09.16.].

²⁹ Rafael SALIDO: [Trump calls Ceuta migrant surge 'terrible' as White House blames far left](#). [online], Euronews, 2026.07.31. Forrás: euronews.com [2026.09.21.].

³⁰ Ez ugyan hivatalosan nem jelent munkavállalási és letelepedési engedélyt a többi tagállamban, de szabad mozgást igen. Estelle NILSSON-JULIEN: [Fact-checking claims that Spain's legalised migrants can move to other EU countries](#). [online], Euronews, 2026.04.27. Forrás: euronews.com [2026.09.16.].

³¹ [Italy extends Schengen suspension with Spain](#). [online], Info Migrants, 2026.08.31. Forrás: infomigrants.net [2026.09.16.].

³² Rabi' AL-AWWAL: [Spanish PM Says Disinformation on Ceuta Crisis Was Spread by Russia, Israel](#). [online], Aaswat. Forrás: aaswat.com [2026.09.06.].

³³ Lásd erről: MARSÁI Viktor – NAGYÉ Rózsa Erzsébet: [From a Fragmented Cooperation to an Integrated Approach – The Emergence of the Maghreb and Sahel Region and its Consequences for the European Union](#). [online], Euromesco, 2022.03. Forrás: euromesco.net [2026.09.07.].

Ezek a kihívások a szövetség déli szárnyán a 2010-es évek elején elsősorban nem az állami szereplők által gerjesztett fenyegetésekben és kihívásokban csapódtak le, hanem az állami összeomlás és a regionális instabilitás okozta kihívások továbbgyűrűzésében. Legyen szó az irreguláris és illegális migráció fokozódásáról, amelynek keretében 2013 óta több mint egymillió ember érte el az olasz partokat;³⁴ a terrorizmus előretöréséről, amelynek európai következményeit jól mutatta a líbiai szálat is magába foglaló 2017-es manchesteri merénylet;³⁵ vagy az Európába irányuló fegyver- és kábítószer-kereskedelem felfutásáról;³⁶ ezek alapvetően nem állami szereplők közreműködésével történtek, és nem látszott mögöttük az állami irányítású hibrid tevékenység.

Az elmúlt években azonban ez a trend megváltozott. Részben kihasználva az állami összeomlást kísérő hatalmi vákuumot, részben a zavarosban halászva, részben pedig az erősödő geopolitikai versengés keretében nyílt kiszorítás formájában olyan szereplők vetették meg lábukat vagy erősítették meg a pozícióikat Észak-Afrikában és a Száhelben, amelyek kifejezetten riválisként tekintenek Európára. Ezek közül is kiemelkedik Oroszország, amely a 2010-es évek második felétől kezdve – párhuzamosan az ukrajnai konfliktus kirobbantásával – megkezdte a NATO déli szárnyán levő pozíciói erősítését. Ebben kezdetben kevés tervszerűség, annál több opportunizmus és magánérdek jelent meg, mindenekelőtt a Wagner Csoport képében, amely egyes esetekben – mint a líbiai konfliktus prolongálása – még a Kreml érdekeivel is szembe menni látszott.³⁷ A 2020-as évekre azonban már egy viszonylag letisztult orosz külpolitikát láthattunk Afrikában, amely különösen a Wagner 2023-as lázadása utáni konszolidációt követően egységes irányítás és viszonylag világos célok mentén mozgott.³⁸

Az orosz szerepvállalás fő stratégiai céljai a politikai befolyásszerzés (a Nyugattal szembeni alternatív szövetségi rendszer kiépítése), a térségbeli nyugati politikai, gazdasági és katonai pozíciók gyengítése, a gazdasági haszonszerzés és az ukrajnai konfliktushoz szükséges pénzügyi és részben humán erőforrások biztosítása, illetve mindezek folyamányaként a NATO déli szárnyának és ezáltal a szövetség egészének gyengítése. Moszkva az összes területen, amelyek szorosan kapcsolódnak egymáshoz, komoly eredményeket tudott felmutatni az elmúlt években.

Oroszország elsősorban – de nem kizárólag – a volt francia gyarmatokon ért el sikereket. Moszkva egyik fő kísérleti projektje a Közép-afrikai Köztársaság volt, de legnagyobb sikerét a Száhelben érte el Mali, Burkina Faso és Niger kapcsán, ahol a katonai jelenét mellett komoly bevételekre is szert tett. Emellett három év alatt, 2021-2024 során elérte, hogy mind a francia, mind az amerikai haderő kiszoruljon a térségből.³⁹ Szudánban Moszkva rákapcsolódott az illegális aranykereskedelmre, amelyből a nyugati szankciókat kijátszva dollármilliárdos bevételekre tett szert.⁴⁰ Ezzel párhuzamosan több ezer afrikai állampolgárt toborzott és szállított az ukrajnai hadszíntérre.⁴¹ Észak-Afrikában a több részre szakadt Líbia szolgált fő belépési pontjaként, ahol kulcsfontosságú logisztikai bázisok támogatták az orosz terjeszkedést és a Wagner Csoport, majd az Afrika Hadtest tevékenységét. Az Aszad-rezsim összeomlása után Moszkva Szíriában állomásozó katonái és eszközei egy részét is ide telepítette át, és egyes hírszerzési információk szerint 2026-ra már hat repteret és bázist működtetett az észak-afrikai országban.⁴²

Az összesített orosz erőfeszítések eredményeképp 2026-ra az Afrika Hadtest kötelékében nagyjából 4-5.000 katona állomásozott Afrikában. A várakozásokkal ellentétben Moszkva az ukrajnai háború 2022-es eszkalációja után sem csökkentette jelenlétét, ami vegyes eredményeket hozott. A megfelelő helyismeret hiánya, az agresszív és brutális terror- és felkelőellenes stratégia, amely több jelentés szerint is súlyos

³⁴ [One million migrants have entered Italy since 2013](#). [online], *Infomigrants* 2023.10.03. Forrás: infomigrants.net [2026.09.07.].

³⁵ Eran BENEDEK – Neil SIMON: [The 2017 Manchester Bombing and the British-Libyan Jihad Nexus](#). [online], *CTC Sentinel*, May 2020, Volume 13, Issue 5, pp. 28-38 Forrás: ctc.westpoint.edu [2026.09.07.].

³⁶ [Illicit trafficking of cocaine in Western and Northern Africa](#). [online], *Interpol*, 2023.11. Forrás: issafrica.org [2026.09.07.].

³⁷ Pavel FELGENHAUER: [The Inconsistencies of Russia's Policy on Libya](#). [online], *Jamestown Institute*, 2020.01.23. Forrás: jamestown.org [2026.09.07.].

³⁸ Az orosz jelenlét kiépüléséről lásd: Ryan BAUER, Alexandra GERBER et al: [Russian Mercenary and Paramilitary Groups in Africa](#). [online], *RAND Corporation*, 2025.05.01. Forrás: rand.org [2026.09.07.]; Christopher FAULKNER, Marcel PLICHTA, Raphael PARENS: [Africa Corps: Has Russia Hit a Ceiling in Africa?](#) [online], *CTC Sentinel*, December 2024, Volume 17, Issue 11, Forrás: ctc.westpoint.edu [2026.09.07.].

³⁹ Joseph SIEGLE: [Russia's New Frontier in Africa](#). [online], *Africa Center for Strategic Studies*, 2026.07.08. Forrás: acss.org [2026.09.08.].

⁴⁰ [On the Trail of African Gold](#). [online], *Swissaid*, 2024.05. Forrás: swissaid.kinsta.cloud [2026.09.08.].

⁴¹ [Russia's Deceptive War Recruitment Scheme Ensnarers Thousands of Young Africans](#). [online], *Africa Center for Strategic Studies*, 2026.05.12. Forrás: acss.org [2026.09.08.].

⁴² [Farewell, Syria: Russia secures six air bases in Libya](#). [online], *24.ore*, Forrás: en.ilsale24ore.com [2026.09.08.].

atrocitásokkal járt,⁴³ illetve a túlzott magabiztosság olyan kudarcokhoz vezetett, mint a 2024. júliusi tinzavatáni vereség, amelyben csaknem 100 zsoldos vesztette életét.⁴⁴ Az is világosan látszott, hogy az orosz jelenlét nem képes gátat szabni a dzsihádisták térnyerésének, sőt, a biztonsági helyzet tovább romlott a Száhelben és ezáltal Észak-Afrikában.⁴⁵ Ugyanakkor egyes feltételezések szerint – amelyeket a szerző is oszt – az orosz jelenlétnek nem is célja a stabilitás megteremtése, hiszen a térség problémái az illegális migráció vagy a terrorizmus képében Európát is sújtják.⁴⁶

Ami ennél is fontosabb, és ez mind a 2026. áprilisi, a mali junta elleni koordinált támadás,⁴⁷ mind a 2026. augusztusi nigeri puccskísérlet során⁴⁸ bebizonyosodott, hogy az Afrika Hadtest kulcsfontosságú rezsimbiztonsági erőként működik a térség vezetői számára. Mára az orosz zsoldosok nélkülözhetetlenek lettek a helyi vezetők túlélése szempontjából, és ezt a „csomagot” Moszkva több más szereplőnek is kínálja.⁴⁹

A moszkvai pozíciószerezést jól jelzik az ENSZ Közgyűlésben lezajlott szavazások az ukrajnai konfliktus és más, Oroszországot érintő ügyek kapcsán, ahol a kelet-európai nagyhatalom számíthat afrikai partnerei támogatására.⁵⁰

Mi köze mindennek Ceutához és a hibrid hadviseléshez, illetve a migráció lehetséges instrumentalizálásához? Ahogy azt az elmúlt években láthattuk, Moszkva többször is alkalmazta ezt az eszközt érdekei érvényesítésére Finnországgal és Norvégiával szemben,⁵¹ s nehezen feltételezhető, hogy Oroszország nem vett részt Minszk hasonló, 2021 óta tartó műveletében. Az is jól látszott, hogy az ukrán energetikai infrastruktúra elleni téli támadásokkal⁵² Moszkva minél több ukrán állampolgárt akart rákényszeríteni az ország elhagyására – ami egyszerre rontotta Ukrajna jövőbeni kilátásait és jelentett terhet a menekülteket befogadó európai államoknak.

Amint már említettük, Ceuta kapcsán Pedro Sanchez egyértelműen utalt arra, hogy Oroszország hamis hírek terjesztésével gerjesztette a migrációs válságot. De nem ez az egyetlen eset, amikor a NATO déli szárnya felé irányuló migráció támogatásában felmerül Moszkva szerepe. 2023 tavaszán az olasz védelmi miniszter beszélt arról, hogy a Líbiából Olaszország felé irányuló illegális bevándorlás nem csupán természetes folyamat, abban Oroszország tevékenyen részt vesz.⁵³ Ráadásul Ceutával szemben itt már egyértelműen olyan területről van szó, ami a Washingtoni Szerződés földrajzi hatálya alá esik. Emellett szakértői anyagok is amellett érveltek, hogy a keleti nagyhatalom tudatosan használja az afrikai migrációt és gerjeszt menekülthullámokat Észak-Afrika és a Száhel felől Európa fele.⁵⁴ Más elemzők ugyanakkor óvatosak ezzel kapcsolatban, és nem látnak konkrét bizonyítékot arra, hogy Moszkva mozgatná a migrációs hullámokat.⁵⁵ Az olasz védelmi miniszter arra mutatott rá, hogy az elmúlt években Oroszország szövetségi rendszerébe kerültek olyan szereplők, illetve térségek (Haftar tábornok Líbiában, a nigeri junta, Mali, Szudán), amelyek központi szerepet játszanak az irreguláris és illegális migráció lebonyolításában, és abban

⁴³ Mali: Russia's 'Africa Corps' Massacres Villagers. [online], *Human Rights Watch*, 2026.08.20. Forrás: hrw.org [2026.09.11.].

⁴⁴ Mustapha Bature SALLAMA: Two Years After Tinzawaten: The Unraveling of Russia's Mali Gambit. [online], *Modern Ghana*, 2026.07.28. Forrás: modernghana.com [2026.09.11.].

⁴⁵ Malian Military Junta Scuttles Security Partnerships while Militant Violence Surges. [online], *Africa Center for Strategic Studies*, 2023.02.27. Forrás: acss.org [2026.09.11.].

⁴⁶ Nadina RONC: Russia's new security order in the Sahel and its Euro-Atlantic implications. [online], *El Cano*, 2026.07.01. Forrás: realinstitutoelcano.org [2026.09.11.].

⁴⁷ Russia claims its Africa Corps group prevented coup in Mali after rebels seize towns. [online], *The Guardian*, 2026.04.28. Forrás: theguardian.com [2026.09.11.].

⁴⁸ Simi JOLAOSO: Is Russia proving better at protecting friends than fighting enemies in West Africa? [online], *BBC*, 2026.09.05. Forrás: bbc.co.uk [2026.09.11.]; Orosz zsoldosokkal verték le a nigeri junta elleni belső katonai lázadást. [online], *Tana Consulting*, 2026.09.12. Forrás: tanconsulting.org [2026.09.16.].

⁴⁹ Chinedu ASADU: Russia cements its role as Africa junta protector after helping quell Niger's mutiny. [online], *AP News*, 2026.08.31. Forrás: apnews.com [2026.09.16.].

⁵⁰ Infographic: How did African countries vote on Russia and Ukraine at the UN? [online], *Development Reimagined*, 2023.02.23. Forrás: developmentreimagined.com [2026.09.16.].

⁵¹ Jyri LAVIKAINEN: Russia's hybrid operation at the Finnish border: Using migrants as a tool of influence. [online], *Finnish Institute of International Affairs*, 2023.11. Forrás: fiia.fi: [2026.09.14.].

⁵² Ukraine: Russian Attacks on Energy Grid Threaten Civilians. [online], *Human Rights Watch*, 2022.12.09. Forrás: hrw.org [2026.09.14.].

⁵³ Italy blames Russia's Wagner group for surge in migration. [online], *Deutsche Welle*, 2023.03.13. Forrás: dw.com [2026.09.14.].

⁵⁴ Thomas ZDECHOWSKY: How Russia Fuels Illegal Migration from Africa. [online], *Zdechowsky.eu*, 2024.11.14. Forrás: zdechowsky.eu [2026.09.16.]; Monika WOHLFELD – Benjamin P. NICKELS – Benjamin JENSEN: NATO and Instrumentalized Migration. [online], *Center for International and Strategic Studies*, 2024.07.14. Forrás: csis.org [2026.09.16.].

⁵⁵ Interjú egy lengyel szakértővel, Washington D.C., 2023. március.

a Wagner Csoport is szerepet játszik (bár ezt Jevgenyij Prigozsин tagadta).⁵⁶ Ráadásul, ahogy említettük, a hibrid hadviselés egyik legfontosabb eleme épp a tagadhatóság. Emellett Oroszországnak nem kell tevékenyen részt vennie a migráció szervezésében: bőven elegendő – ahogy eddig is történt –, ha jelenléte alássa a regionális stabilitást és a gazdasági perspektívákat, sikeresen kiszorítja nyugati vetélytársait, és így kényszerít tömegeket otthonaik elhagyására, ahogy ez az ukrajnai menekültválság esetében vagy más formában, de Finnország és Norvégia esetében is történt. Nem véletlenül hívta fel erre a figyelmet Giorgia Meloni olasz miniszterelnök is.⁵⁷

Összegzés

A Ceutánál történtek rávilágítottak a NATO déli szárnyának sebezhetőségére a hibrid kihívásokkal és a migráció nyomásgyakorlási eszközként történő felhasználásával szemben. Még ha nem is fogadjuk el azt a közvetett bizonyítékokkal alátámasztott kiindulópontot, hogy állami szereplők álltak a válság mögött, az több olyan jellemzőt mutatott, amelyek megfelelnek az instrumentalizált migráció és a hibrid nyomásgyakorlás ismert mintázatainak. Az is jól látszik, hogy a migráció, mint új típusú kihívás jelentősen képes gyengíteni a NATO egységét és stabilitását. A bevándorlás körüli vita komoly csörtéhez vezetett két fontos NATO-tag, Olaszország és Spanyolország között, miközben a Trump-adminisztráció Marokkó, egy nem-NATO állam – bár fontos NATO-szövetséges – felé húz a kérdés kapcsán. Ráadásul mindezt úgy sikerült elérni, hogy a jelenlegi keretrendszerben a ceutai válság kezelése valóban nem NATO-kompetencia – miközben egy tagállamnak okoz komoly problémát.

A válság a közvetlen helyi hatásokon túl (túlterhelt ceutai befogadóközpontok) a spanyol belpolitikában is éreztette hatását, amikor szeptember elején Spanyolország-szerte tízezrek vonultak az utcára, hogy elégedetlenségüknek adjanak hangot a kormányzati lépések és általában a bevándorlás kezelése kapcsán.⁵⁸ Az is jól látszik, hogy a spanyol társadalom már döntött a felelősség kérdéséről: egy közvéleménykutatásban a megkérdezettek 90%-a válaszolta azt, hogy felelősnek tartja Marokkót a történetekért, és 70%-uk szerint még akkor is erősíteni kell a határőrizetet, ha az megnehezíti a sérülékeny csoportok számára a spanyol menekültügyi rendszerhez való hozzáférést.⁵⁹

Különösen aggasztó a NATO déli szárnyán történő orosz terjeszkedés. Moszkva minimális erőbefektetésekkel jól látható politikai és gazdasági sikereket tudott felmutatni, annak ellenére, hogy a térség biztonsági helyzete a nyugatiak kiszorítása/távoztása és az orosz erők érkezése után látványosan romlott. Ugyanakkor a rezsimbiztonsági tevékenységgel a Kreml egyelőre még ezzel a minimális befektetéssel is a helyén tudja tartani a vele szövetséges és neki kiszolgáltatott kormányokat. Mindezt úgy, hogy az orosz erőforrásokat és figyelmet Ukrajna nagyban leköti: képzeljük el tehát, milyen eredményeket érhet el Moszkva a térségben egy esetleges tűzszünet esetén felszabaduló erőforrásokkal.

Ceuta egyértelmű figyelmeztetés volt a NATO számára azzal kapcsolatban, hogy déli szárnyának megerősítése a hibrid és új típusú kihívásokkal – beleértve az illegális migrációval és a migráció nyomásgyakorlási eszközként való használatával – szemben szükséges. Ebben együtt kell működniük a migráció kezelésére elsődlegesen szakosodott szervezetekkel – a tagállami hatóságok mellett az EU releváns szervezeteivel, elsősorban a Frontex-szel. Ez nem jelenti azt, hogy a NATO-nak át kell vennie a migráció kezelését, de azt igen, hogy a déli szárny biztonságát nem lehet kizárólag a hagyományos katonai fenyegetések keretében gondolkodva értelmezni, és hogy a szövetségnek részt kell vennie a hibrid kihívások kezelésében. A migráció instrumentalizálása, a dezinformáció, a regionális instabilitás és rivális nagyhatalmak térnyerése egymást erősítő kihívásokat alkothatnak, amelyekkel szemben a NATO-nak elsősorban a helyzetértékelés, az ellenálló képesség növelése, a hírszerzési együttműködés és az EU-val való munkamegosztás területén van feladata. Nem hagyhat fel a hagyományos konfliktusokra való felkészüléssel és az ettől való elrettentéssel – de eszköztárát az előbb felsorolt elemekkel is bővítenie kell.

⁵⁶ Italy blames Russia's Wagner group for surge in migration. [online], *Deutsche Welle*, 2023.03.13. Forrás: dw.com [2026.09.14.].

⁵⁷ Italy's Meloni says security threat posed by Russia is far-reaching. [online], *Voice of America*, 2024.12.22. Forrás: voanews.com [2026.09.16.].

⁵⁸ Alba MORGAGE: Protests in Spain against government's handling of Ceuta migrant crisis. [online], *BBC*, 2026.09.02. Forrás: bbc.com [2026.09.16.].

⁵⁹ Ana P. SANTOS: Ceuta: Thousands of migrants remain, as authorities call for additional help. [online], *Info Migrants*, 2026.09.09. Forrás: infomigrants.net [2026.09.16.].

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/20.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás, Tóth Péter, Háda Béla

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)
2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)
2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)
2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)
2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Marsai Viktor